

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

3-son (4- jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 3 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Ҳожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолiddиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудир;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Қаюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохидат Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психология кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

Содиқова Шоҳида Мархабобевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сейтов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

Hamroyev Asliddin Umed o'g'li

“GULSHANUL MULUK” (“SHOHLAR GULSHANI”) ASARI – MANG'ITLAR HUKMRONLIGI DAVRI MUARRIXLIGI NAMUNASI 13-18

Bazarbayeva Shohsanam Muratovna

SIRDARYO VILOYATIDA VETERINARIYA SOHASIGA OID ISLOHOTLAR (XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARI) 19-23

Asadova Dilnoza Innatovna

O'ZBEKISTONDA RAQS SAN'ATI SOHASIDA KADLAR TAYYORLASH MASALASI TARIXI VA BUGUNI 24-28

Ҳайитов Умед Яҳёевич

ЎЗБЕКИСТОН ССР МУВАҚҚАТ ИНҚИЛОБИЙ ҚЎМИТАСИ (МАРКАЗИЙ РЕВКОМ)НИНГ ТАШКИЛ ТОПИШИ ВА ФАОЛИЯТИ 29-34

Омонова Сарвиноз Ориф қизи

ЎЗБЕКИСТОНДА СОВЕТ ДАВРИДА ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ВА СПОРТНИНГ ҲОЛАТИ... 35-42

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Алимханова Нигора Алимхановна

ТОВАР-МОДДИЙ ЗАХИРАЛАР АУДИТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ 43-52

Маҳмудова Дилафруз Hasanovna

KORPORATIV BOSHQARUVNING AYRIM NAZARIY JIHATLARI 53-60

Toxirov Akbarxon Toirxon o'g'li

SANOAT KORXONALARIDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNING EKONOMETRIK MODELASHTIRISH 61-69

Меҳмоналиев Улугбек Эркинжон угли

СУЩНОСТЬ ОРГАНИЗАЦИИ СЛУЖБЫ ВНУТРЕННЕГО АУДИТА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ . 70-75

Паязов Мурод Максудович

“ЎЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙЎЛЛАРИ” АЖДА ТРАНСФОРМАЦИЯЛАШ ЖАРАЁНЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШ МЕТОДИКАСИ 76-86

Шадибекова Дилдор Абдурахмановна

ЛОГИСТИЧЕСКИЙ РЫНОК УЗБЕКИСТАНА И ПРОБЛЕМЫ ЕГО РАЗВИТИЯ 87-92

Malikova Dilrabo, Khudoiberdieva Maftunabonu

INNOVATIVE HR MANAGEMENT: NECESSITY AND METHODS OF APPLICATION 93-99

Мамажоновна Одинахон Алишер қизи

КОРХОНАЛАР БОШҚАРУВИДА ИННОВАЦИЯЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ЖАРАЁНЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ 100-106

Nozimov Eldor Anvarovich

ELEKTRON TIJORATNI RIVOJLANISHDA O'ZBEKISTON VA HORIIY DAVLATLARNING O'RNI 107-115

Буранова Жазира Эргаш қизи

ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ НА ИНКЛЮЗИВНЫЙ РОСТ ГОСУДАРСТВА 116-120

<i>Худойназаров Фахритдин Хаитович</i> КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИДА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ИҚТИСОДИЙ АҲАМИЯТИ	121-127
<i>Бахтиёрлов Бобур Баходир ўғли</i> ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ РЕСУРСЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ВА БАНК ЛИКВИДЛИГИНИ БОШҚАРИШНИНГ МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ	128-136
<i>Isomitdinova Gulbaxor Kurbonaliyevna</i> O'ZBEKISTON SHAROITIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	137-145
<i>Yuldashev Shadiyor Shuxrat o'g'li</i> OLIV TA'LIM O'QUV JARAYONLARIDA ZAMONAVIY VEB TEXNOLOGIYALARI INTEGRATSIYASI	146-150
<i>Baxtiyorov Asrorbek Azizjon o'g'li</i> TIJORAT BANKINING KREDIT SIYOSATI ASOSLARI, UNING IQTISODIY MOHIYATI	151-159
<i>Saidov Shohruh Mirzo</i> SOCIO-ECONOMIC ANALYSIS OF CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	160-169
<i>Kunduzova Kumrixon Ibragimovna</i> IQTISODIY RIVOJLANISHNING HOZIRGI BOSQICHIDA XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLAR FAOLIYATIDAGI JORIY AKTIVLAR TUSHUNCHASI VA UNING O'RNI	170-177
<i>Inomjon Matkarimov</i> AGROKIMYO BIOKIMYO XIZMATLARI IJTIMOIV IQTISODIY SAMARADORLIGINI TA'MINLASHNING SWOT TAHLILI	178-183
09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ	
<i>G'aybullayev Otabek Muxammadiyevich</i> JAMIYATDA ESTETIK MADANIYAT RIVOJLANISHINING FALSAFIY ASOSLARI	184-189
<i>Masharipova Gularam Kamilovna</i> MAHMUD IBN MUHAMMAD IBN UMAR AL-CHAG'MINIYNING «AL-MULAXXAS FI-L-HAY'A» RISOLASINING NUSXALARI VA QOZIZODA RUMIYNING SHARHI	190-198
<i>Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна</i> ФИЛОСОФСКИЕ ВЗГЛЯДЫ ИБН СИНО И ИХ РОЛЬ В УКРЕПЛЕНИИ ДУХОВНО- ЦЕННОСТНЫХ ОСНОВ СОВРЕМЕННОГО РАЗВИТИЯ ЦИВИЛИЗАЦИИ	199-206
<i>Urinov Xushnudjon Abdulomitovich</i> TA'LIM VA KASB-HUNAR ISLOHOTLARI GENEZISI: KASBIY FAOLIYAT VA MEHNATGA MUNOSABATNING TARIXIY SHAKLLANISHI	207-220
<i>Азизкулов Акрам Абдурахмонович</i> ШАРҚШУНОС УИЛЬЯМ ЭРСКИН ТАДҚИҚОТЛАРИДА БОБУРИЙЛАР СУЛОЛАСИ ТАРИХИНИНГ ЁРИТИЛИШИ	221-227
<i>Kenjayev Ulug'bek Muratovich</i> BEFARQLIK HAQIDAGI FALSAFIY FIKRLAR RIVOJI	228-232
<i>G'aybullayeva Laylo Safarboyevna</i> MAHALLADA YOSHLAR SIYOSIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA IJTIMOIV-FALSAFIY RIVOJLANISH MASALALARI	233-238

<i>Хо'janova Tamara Jo'raevna</i> YOSHLAR MA'NAVİYATIGA TAHDID VA ULARDAN O'ZINI ONGLI HIMOYA QILISH KO'NIKMALARI	239-245
<i>Jabborova Saodat Sattorovna</i> MA'NAVİY SALOHİYATNING IJTIMOİY TARAQQIYOT MANBAI SIFATIDA XUSUSIYATLARI	246-252
<i>Xusanov G'olib Elmurodovich</i> O'ZBEK OILALARINING RIVOJLANISHIDA AXLOQIY TAFAKKUR MASALALARI	253-257
<i>Агзамходжаева Шахноза Саидматмабевна</i> МУСУЛЬМАНСКОЕ БОГОСЛОВИЕ, СВЯЩЕННЫЙ КОРАН И ТВОРЧЕСТВО НАВОИ В КОНТЕКСТЕ ФИЛОСОФСКОЙ КОМПАРАТИВИСТИКИ	258-265
<i>O'razov Bobir Baxtiyorovich</i> IJTIMOIY DAVLATNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI: VUJUDGA KELISH SHARTLARI, BELGILARI VA FUNKSIYALARI	266-270
<i>Qunishev Ulug'bek Ulashevich</i> NEMIS KLASSIK FALSAFASIDA JAMIYAT RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI AXLOQIY VA ESTETIK OMILLAR	271-275
<i>Турдибоев Бозор Худойбердиевич</i> ЦИВИЛИЗАЦИЯЛАР ТАРИХИЙ ЯХЛИТЛИК НАМОЁН БЎЛИШ ШАКЛЛАРИ СИФАТИДА	276-282
<i>Kenjayeva Dilrabo Rominovna</i> MARKAZIY OSIYO MUTAFAKKIRLARI TA'LIMOTIDA O'ZLIKNI ANGLASH TUSHUNCHASI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	283-287
<i>Azamatova Gulrukh Islom qizi</i> SOCIOCULTURAL ASPECTS IN KARL POPPER'S PHILOSOPHY IN THE CONTEXT OF MODERN EDUCATION	288-293
<i>Тошпулатова Ширин Мухиддиновна</i> ЭТИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ГРАЖДАНСКОЙ СЛУЖБЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	294-302
<i>Yuldasheva Dilorom Yuldashevna</i> SCIENTIFIC ATTITUDE TO CONSCIOUSNESS AND ITS INFLUENCE ON THE FIELD OF EDUCATION	303-307
<i>Bekchanov Xudoybergan O'rinovich, Yusupova Firuza Hajiboy qizi, Yuliyeva Sohiba Shuhrat qizi</i> МАКТАВГАЧНА YOSHDAGI КАТТА GURUH TARBIYALANUVCHILARDA IJTIMOİY VA KOMMUNIKATIV QOBILYATNING RIVOJLANISHI	308-314
10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	
<i>Ткебучава Ирина Георгиевна</i> ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ ПРИ ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ	315-320
<i>Ikromxonova Firuza Ikromovna, Jazira Nursultanqizi</i> TIPOLOGIK TAHLIL - KOMPOZITSIYA VA JANR (TARIXIY ASARLAR MISOLIDA)	321-327

<i>Ashurova Maftuna Asqar qizi</i> LINGUACULTURAL PECULIARITIES OF THE CONCEPT “HAPPINESS” IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	328-334
<i>Mustafayeva Saodat Burxanovna</i> SALIM ASHUR SHE’RLARIDA LINGVOMADANIY BIRLIKLAR VOSITASIDA VOQELIKNI BADIY TALQIN ETISH	335-340
<i>Abdulxayeva Nodirabegim Ixtiyorjon qizi</i> DRAMATIK ASARLARNI TARJIMA QILISHDA LEKSIK-SEMANTIK, LINGVOKULTUROLOGIK MASALALAR	341-346
<i>Xajiyeva Dilfuza Adambayevna</i> FOLKLOR VOSITALARINING ZAMONAVIY ADABIYOTDAGI O’RNI VA O’RGANILISHI	347-351
<i>Jumanova Sevara Xolmurod qizi</i> KIYIM KECHAK NOMLARI TILNING BOYISH MANBAI SIFATIDA	352-356
<i>Hojaliyev Ismail Tadjibayevich, Ismailova Sayyora Tolkinovna</i> MATN NAZARIYASINING SHAKLLANISHI	357-366
<i>Abdullaev Ulmasbek Khairullayevich</i> LITERARY WORKS AS THE MOST IMPORTANT AND WELL-ACCLAIMED COMPONENTS OF THE CULTURAL HERITAGE OF THE NATION	367-370
<i>Maxmudova Fotima Maqsud qizi</i> TYPES OF MEDIA TEXT LANGUAGE	371-375
<i>Maxmudova Zuhra Maqsud qizi</i> BADIY TARJIMANING TILSHUNOSLIKDAGI AHAMIYATI	376-380
<i>Davronova Zulfiya Boboyevna</i> UZBEK- FRENCH RELATIONS AS A BINDING PART OF INTERNATIONAL CULTURAL AND HISTORICAL EXPERIENCE	381-386
<i>Hakimova Dilrabo Yo’ldoshovna</i> TERMINOLOGIYA SOHASINING TARIXI VA DOLZARB MUAMMOLARI XUSUSIDA	387-392
<i>Мадрахимов Тулибай Абдукаримович</i> СЎЗЛАШУВ НУТҚИНИНГ ТИЛ ФУНКЦИОНАЛ ВАРИАНТЛАРИ ОРАСИДА ТУТГАН ЎРНИ	393-395
12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Ergashev Ikrom Abdurasulovich</i> SOLIQ INTIZOMINI BUZISH BILAN BOG’LIQ HUQUQBUZARLIKLAR UCHUN JAVOBGARLIKNING AYRIM JIHATLARINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI	396-402
<i>Куатбек Гулнар Куатбековна</i> ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ТРАНСПАРЕНТНОСТИ ПРЕДСТАВИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ МЕСТНОЙ ВЛАСТИ	403-409
<i>Jurayev Dilmurot Mukhtarovich</i> ANALYSIS OF THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN ON ALTERNATIVE RESOLUTION OF DISPUTES ARISING FROM ADMINISTRATIVE AND PUBLIC LEGAL RELATIONS	410-415

<i>Mirakhmedova Fazilat Khokim kizi</i> CRIMES OF MANUFACTURING AND SELLING PHARMACEUTICALS IN A WAY TO DANGER THE LIVES AND HEALTH OF INDIVIDUALS (Evaluation of Türkiye and Uzbekistan legal system)	416-428
<i>Касимов Нодиржон Содикжонович</i> ҚАСДДАН ОДАМ ЎЛДИРИШ ЖИНОЯТЛАРИНИНГ УМУМИЙ ВИКТИМОЛОГИК ПРОФИЛАКТИКАСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ	429-438
<i>Кутыбаева Елизавета Дуйсенбаевна, Есенбаев Джанибек Таирович</i> ЭКОЛОГИК ТУСДАГИ ФАВҚУЛОДДА ВАЗИЯТЛАРДАН МУҲОФАЗА ҚИЛИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	439-445
<i>Джалилов Сардор Шавкатович</i> ҲУҚУҚ МАНБАЛАРИ ВА НОГИРОНЛИГИ БЎЛГАН ШАХСЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИНИ КОДИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ ЖАРАЁНИ	446-453
13.00.00 - ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ	
<i>Mirzayev Qodir Toirovich</i> ZAMONAVIY XOR SAN'ATI TA'LIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	454-458
<i>Васильченко Ольга Анатольевна</i> ИСТОРИЯ И МЕТОДОЛОГИЯ РАЗВИТИЯ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОГО ИСКУССТВА В УЗБЕКИСТАНЕ	459-463
<i>Эрназаров Алишер Эргашевич, Бекмурадов Зариф Хуррамович</i> ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИНИНГ МОДУЛЛИ ВА ЛОЙИҲАЛАШТИРИЛГАН ТУРЛАРИ ҲАМДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ	464-470
<i>Mattiyeva Feruza Begmatdulobovna</i> TARJIMONLIK MALAKASINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLINGVISTIK VA DIDAKTIK XUSUSIYATLARI	471-477
<i>Jurayev Bobomurod Tojiyevich</i> ABU ALI IBN SINO QARASHLARIDA TA'LIM-TARBIYA MASALALARI	478-482
<i>Umurova Ma'rifat Yoshiyevna</i> XALQ QO'SHIQLARI VATANPARVARLIK TUYG'USINI RIVOJLANTIRISH VOSITASI SIFATIDA	483-486
<i>Raxmanova Dildora Abdulxamid qizi</i> INGLIZ TILIDA AKADEMIK YOZUV TUSHUNCHASI VA UNING TALABALAR ILMIY FAOLIYATIDAGI AHAMIYATI	487-492
<i>Rajabiy Aziz Xasanovich</i> VOKAL ARTISTI FAOLIYATIDA SAHNA MAHORATINING O'RNI	493-497
<i>Omanov Rashid Sherqobilovich</i> O'QUVCHILARDA EKOLOGIK TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISH JARAYONLARINI TO'G'RI TASHKIL ETISH	498-501
<i>Салимов Ақром Хайитович</i> БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРДА ОИЛА, МАҲАЛЛА ВА МАКТАБ ҲАМКОРЛИГИНИ АМАЛГА ОШИРИШНИНГ АФЗАЛЛИКЛАРИ	502-507
<i>Mamatmurodov Sharofjon Khudoyarovich</i> TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O'RNI.....	508-514

<i>Ли Екатерина Владимировна</i> СИНЕРГЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ИННОВАЦИЙ И ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	515-523
<i>Ахмедова Нафиса Исаходжаевна, Азаматов Абдулло Исахўжа ўғли, Лутфуллина Румия Анваровна</i> ЁШ ТЕННИСЧИЛАРНИНГ ЖИСМОНИЙ ТАЙЁРГАРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ҲАРАКАТЛИ ҲИЙНЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ	524-533
<i>Очилова Мехрибон Суратовна, Хамроева Феруза Асроровна</i> АНАЛИЗ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПЛАТФОРМ И ИХ КЛАССИФИКАЦИЯ	534-541
<i>Амонов Mirjon Namozovich</i> ИЖТИМОИЙ ПЕДАГОГИК FAOLIYAT VA UNING ASOSIY FUNKSIYALARI	542-547
<i>Sharipov Habibullo Abduqahhorovich</i> TALABALARNING IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISHDA MUSTAQIL TA'LIMNING O'RNI VA AHAMIYATI	548-552
<i>Yaxiyaxonova Muxiba Maxmudjonovna</i> RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING IT SAVODXONLIGINI OSHIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	553-560
<i>Hakimova Gulshan Abdusalilovna</i> JISMONIY TARBIYA VOSITALARI ORQALI YOSH BOLALARNI SIFATLARINI TARBIYALASH	561-565
<i>Nazarov Rustam Irkinovich</i> TECHNOLOGY FOR DEVELOPING COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS IN HIGHER TECHNICAL EDUCATION FIELDS (IN THE EXAMPLE OF ENGLISH LANGUAGE)	566-570
<i>Muqimova Fotima Abduqaxor qizi, Muqimova Zuxra Abduqahor qizi</i> CHIZMACHILIK DARSLARIDA O'QUVCHILARNING GRAFIK SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISHDA O'YINLI TEXNOLOGIYALADAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI	571-576
<i>Sulaymanova Dildora Nazarovna, Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna</i> BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING KREATIV TAFAKKURINI LOYIHAGA ASOSLANGAN O'QITISH VOSITASIDA RIVOJLANTIRISH MODELI	577-585
<i>Usmonova Matluba Nosirovna</i> O'QUVCHILARDA MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLARNI TARBIYALASH METODIKASINING KREATIV PEDAGOGIK YONDASHUVI	586-590
<i>Ustaev Abdurazzoq Qurbonovich</i> MILLIY KURASH SPORT TURINING FUNKSIYALARI VA MAQSADGA ERISHISHDAGI VOSITALARI	591-596
<i>Shoimqulova Nigina Xolmurodovna, Yadigarova Sitara Bahromovna</i> ADDRESSING CHALLENGES IN TEACHING ENGLISH IN CENTRAL ASIAN COUNTRIES: A SCHOLARLY EXAMINATION	597-603
<i>Yeshanov Marat Urazaliyevich</i> INGLIZ TILINI O'QITISHDA BO'LAJAK CHET TILI O'QITUVCHILARINING KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA PRAGMATIKANING AHAMIYATI LANGUAGE]	604-616

Tursunova Shahnoza Bekchanovna

JAMOATCHILIK FIKRINI SHAKLLANTIRISHDA JAMOATCHILIK BILAN ALOQALARNING
O'RNATISH 617-622

Atoyeva Gulshoda Rabimovna

OILADAGI ZO'RAVONLIKNING O'SMIR XULQIGA PSIXOLOGIK TA'SIRI 623-628

Musinova Ruxshona Yunusovna, Qurbonova Aziza Davlat qizi

JABRLANUVCHI SINDROMI, UNING ASOSIY SABABLARI VA BELGILARI 629-635

Jamolova Mokhigul Bakhtiorovna

METHODS OF DEVELOPING THE CRITICAL THINKING ABILITY OF PRIMARY CLASS
STUDENTS THROUGH FAIRY TALES 636-641

Mustafayeva Saodat Burxanovna

Xalqaro innovatsion universitet o`qituvchisi

jamshidshoh@gmail.com

SALIM ASHUR SHE'RLARIDA LINGVOMADANIY BIRLIKLAR VOSITASIDA
VOQELIKNI BADIY TALQIN ETISH

Annotatsiya. Ushbu maqolada shoir Salim Ashur ijodidagi lingvomadaniy birliklar tahliliga alohida e'tibor qaratilgan. Kirish qismida muallif dunyoqarashi, badiiy ijoddagi milliy madaniyat unsurlarining aks etishi masalasiga to'xtalib o'tiladi. Keyingi qismda Salim Ashur ijodiga bag'ishlangan ilmiy tadqiqot ishlari tahlil qilinib, lingvomadaniy birliklarning mohiyati ochib beriladi. Maqolaning asosiy qismi Salim Ashur she'riyatidagi lingvomadaniy birliklarni tahlil qilishga bag'ishlangan bo'lib, shoir asarlaridan misollar keltiriladi va unda qo'llangan lingvomadaniy birliklar vositasida voqelik qanday badiiy talqin etilganligi yoritiladi. Xulosa qismida esa tadqiqotning asosiy natijalari umumlashtiriladi va Salim Ashur ijodidagi lingvomadaniy birliklarning badiiy vazifasi haqida umumiy xulosalar beriladi.

Kalit so'zlar: Salim Ashur, she'riyat, lingvomadaniyat, badiiy voqelik, milliy qadriyat

Mustafayeva Saodat Burkhanovna

International Innovation University, teacher

ARTISTIC INTERPRETATION OF REALITY THROUGH LINGUISTIC UNITS IN THE WORKS
OF SALIM ASHUR

Abstract. This article pays special attention to the analysis of linguistic units in the work of the poet Salim Ashur. The introduction touches on the issue of the author's worldview, the reflection of elements of national culture in artistic creation. The next part analyzes the scientific research work devoted to the work of Salim Ashur and reveals the essence of linguistic units. The main part of the article is devoted to the analysis of linguistic units in the poetry of Salim Ashur, giving examples from the works of the poet and highlighting how reality is artistically interpreted through the linguistic units used in it. And in the summary part, the main results of the study are summarized, and general conclusions are given about the artistic function of linguistic units in the work of Salim Ashur.

Keywords: Salim Ashur, poetry, linguistics, artistic reality, National value

Мустафаева Саодат Бурхановна

Международный инновационный университет, учительница

ХУДОЖЕСТВЕННАЯ ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ДЕЙСТВИТЕЛЬНОСТИ ЧЕРЕЗ
ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЕ ЕДИНИЦЫ В РАБОТАХ САЛИМА АШУРА

Аннотация. В этой статье особое внимание уделяется анализу лингвокультурных единиц в творчестве поэта Салима Ашура. Во введении затрагивается вопрос авторского мировоззрения, отражения элементов национальной культуры в художественном творчестве. В следующей части анализируются научно-исследовательские работы, посвященные творчеству Салима Ашура, раскрывается сущность лингвокультурных единиц. Основная часть статьи посвящена анализу лингвокультурных единиц в поэзии Салима Ашура, приводятся примеры из произведений поэта и освещается, как художественно истолковывается действительность посредством применяемых в ней лингвокультурных единиц. В заключительной части обобщены основные результаты исследования и

даны общие выводы о художественной функции Языково-культурных единиц в творчестве Салима Ашура.

Ключевые слова: Салим Ашур, поэзия, лингвокультура, художественная реальность, национальная ценность

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI1Y2024N45>

Kirish. Badiiy asarda muallifning dunyoqarashi, olamni idrok etish usuli, milliy madaniyati o'z ifodasini topadi. Adib ijodida milliy an'ana va qadriyatlar himoya qilinadi, madaniyat namunalari saqlanadi hamda keyingi avlodlarga yetkaziladi.

Salim Ashur she'rlarida ham o'zbekona ma'naviyat unsurlarini ko'plab uchratish mumkin. U o'z asarlarida til birliklaridan unumli foydalangan holda badiiy voqelikni yaratadi. She'rlaridagi obrazlar orqali milliy madaniyatimiz, turmush tarzi va qadriyatlar aks etadi.

Badiiy asarda milliy madaniyat unsurlarining aks etishi alohida ahamiyatga ega [1]. Zero, adabiyotda milliy an'ana va qadriyatlar himoya qilinadi, madaniyat namunalari saqlanadi, keyingi avlodlarga etkaziladi. Bunda yozuvchi o'z mahoratiga tayangan holda til imkoniyatlaridan unumli foydalanadi.

Salim Ashur ijodi ham ana shunday milliy ruh bilan sug'orilgan. Uning she'rlarida lisoniy birliklar asosiy badiiy vosita sifatida namoyon bo'ladi. Shoir asarlarida qo'llangan lingvomadaniy birliklar ma'lum bir voqelikni tasvirlashga xizmat qiladi, badiiy haqiqatni yaratishda ishtirok etadi [2].

Mazkur tadqiqotda Salim Ashur ijodidagi lingvomadaniy birliklar vositasida voqelikni badiiy talqin etish masalasi tahlil qilinadi. Bunda adibning turli yillarda nashr etilgan she'riy to'plamlaridan tanlab olingan namunalar o'rganilib, ulardagi lingvomadaniy birliklar aniqlanadi va ularning badiiy vazifasi ochib beriladi.

Salim Ashur she'riyatiga xos bo'lgan ko'plab lingvomadaniy birliklar, xususan, milliy liboslar, oziq-ovqat va marosim nomlari, urf-odatlariga oid iboralar orqali muayyan voqelik tasvirlarini yaratish bilan birga, milliy madaniyatimiz, qadriyatlarimiz hamda turmush tarzimiz manzarasi badiiy talqin qilinadi.

Xususan, "Yashil giyoh", "Atirgul", "Kechikkan tong" kabi turkumlardagi she'rlarda milliy madaniyatimizga xos an'analar, urf-odatlar asosiy badiiy vosita sifatida namoyon bo'ladi. Shuningdek, "Siz ertaga kelasiz"dek ishqiy-lirik asarlarda ham milliy qadriyatlarimiz ifodasi sifatida lingvomadaniy birliklardan foydalanilgan.

Ushbu yondashuvlar asosida Salim Ashur ijodidagi lingvomadaniy birliklarning badiiy vazifasi izchil va sistemali tahlil qilinadi.

Adabiyotlar tahlili. Ushbu tadqiqotda Salim Ashurning tanlangan she'riy to'plamlaridan namunalar saralanib olindi va ulardagi lingvomadaniy birliklar tahlil qilindi.

Tahlil jarayonida deskriptiv usuldan foydalanildi. Ya'ni asarlardan parchalar tanlab olinib, ulardagi lingvomadaniy birliklar aniqlandi va ularning semantik xususiyatlari ochib berildi.

Shuningdek, taqqoslash usuli ham qo'llanildi. Shoir asarlaridagi ayrim lingvomadaniy birliklar o'zaro qiyoslanib, ularning badiiy voqelikni aks ettirish xususiyatlari tahlil qilindi.

Lingvomadaniy birliklarni tahlil qilish orqali Salim Ashur ijodidagi voqelikni badiiy talqin etish masalasi yoritildi.

Salim Ashur she'riyati xususida tahliliy maqolalar va tadqiqot ishlari amalga oshirilgan [3]. Jumladan, N.Qurbonova Salim Ashur she'rlaridan namuna keltirib, undagi badiiy san'atlar tizimini tahlil qilgan [4].

Ayniqsa, she'riyatda qo'llaniladigan lingvomadaniy birliklar ijodkor mahorati bilan chambarchas bog'liq. Tilshunos N.Mahmudov lingvomadaniyat atamasi ostida milliy madaniyat unsurlari ifodalanadigan so'z va iboralarni tahlil qiladi [5].

Salim Ashur she'rlaridagi lingvomadaniy birliklar orqali milliy qadriyatlar, turmush tarzi, madaniyati aks etishi haqida yetarli darajada tahliliy ishlar amalga oshirilmagan. Bu borada chuqurroq tadqiqot talab etiladi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tahlil jarayonida Salim Ashurning "Yashil giyoh", "Atirgul", "Siz ertaga kelasiz", "Kechikkan tong" va boshqa she'riy to'plamlaridan namunalar tanlab olindi.

Ushbu namunalarda ko'plab lingvomadaniy birliklar, jumladan, milliy liboslar, taomlar, marosim va urf-odatlariga oid so'z va iboralar qo'llanilgan. Masalan, "Atirgul" turkumidagi "Vatan" she'rida shoir o'z Vatanga muhabbatini ifoda etar ekan, uni onasi va farzandlariga nisbatan ifodalangan mehr-muhabbat obrazlari vositasida tasvirlaydi:

*Onam kabi suykalsam sizga,
O'g'lim kabi erkalasaydim.
Qizim kabi suysaydim sizni,
Otam kabi suyansam sizga.*

Bunday misollar ko'plab keltirish mumkin. Ular orqali Vatan tuyg'usi, oilaviy qadriyatlarimiz ifodalanib, o'zbek xalqining ma'naviy boyligi namoyon bo'ladi.

Shuningdek, "Siz ertaga kelasiz" turkumidagi ayrim she'rlarda ham muhabbat, Vatanga sadoqat tuyg'usi lingvomadaniy birliklar vositasida ifodalangan:

*Ro'moli chetini tishlagan
Opam, xolam, ammam... Ayollar...
Ko'zlari og'riydi kurakda,
Uxlasam yurakka botadi...*

Ushbu parchada opa, xola, amma singari qarindoshlik aloqalarini ifodalovchi so'zlar orqali oilaviy qadriyatlarimiz talqin etilgan.

Shuni aytish mumkinki, Salim Ashur ijodida lingvomadaniy birliklar yetakchi badiiy vosita sifatida milliy qadriyatlarimizni aks ettirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Salim Ashurning "Munchoq" hikoyasida xonadon egasi Zaynab opa bilan uning uyida ijarada yashovchi yigit Vohid hayotining bir kuni tasvirlanadi. Asar boshida Vohidning ishdan qaytgani va tramvayda uyga yo'l olayotgani tasvirlanadi. Shu bilan birga bahor faslining go'zal manzarasi ham badiiy tasvirlanadi.

Keyinchalik Vohidning Zaynab opa bilan birga yashashi, uning ilmiy ishi haqida fikrlari bayon qilinadi. Bu orqali o'quvchiga asosiy qahramonlar haqida muayyan tasavvur hosil qilinadi.

Asarning asosiy voqealari Vohid uxlab yotganida boshlanadi. Nogoh yomg'ir boshlanib, uyni suv bosadi. Shunda Zaynab opa bilan Vohid o'rtasida voqealar rivojlana boshlaydi.

Umuman olganda, muallif oddiy, kundalik hayotdagi voqealarni badiiy tasvirlash orqali inson taqdiri va ziddiyatlar haqida chuqur mulohaza yuritadi [6].

Ushbu hikoyada lingvomadaniy birliklardan foydalanib voqelikni badiiy talqin etishning quyidagi usullari qo'llanilgan:

- Milliy kiyim-kechak nomlari orqali madaniyatni aks ettirish. Masalan, "shippagi" so'zi orqali o'zbek xalqi kiyimlaridan biri tasvirlanadi.
- O'zbek xalq ovqatlari nomlari vositasida madaniy qadriyatlarni ko'rsatish. "Tovuq sho'rva", "suyak" kabi so'zlar orqali milliy ovqatlar tilga olinadi.
- Mahalliy o'simliklar nomlari orqali joy koloriti yaratish. "Behi", "za'faron", "g'o'zapoya" kabi o'simlik nomlari vositasida muayyan hududga xos tabiat manzarasi chiziladi.
- Etnografik leksika orqali milliy urf-odatlarini ko'rsatish. "Sandiq", "katta yostiq" kabi so'zlar orqali turmush tarzimiz aks ettirilgan.

Ana shunday lingvomadaniy birliklar vositasida hikoyada voqelikni badiiy talqin etishga erishilgan.

1-jadval. Salim Ashur she'rlardagi lingvomadaniy birliklar vositasida voqelikni badiiy talqin qilish tahlili

No	Lingvomadaniy birlik	Misol	Talqin qilinayotgan voqelik
1	Qarindoshlik atamaları	ona, o'g'il, qiz, ota	oilaviy qadriyatlar, mehr-oqibat
2	Mavsumiy holatlar	bahor, xazon	tabiat manzarasi
3	Geografik obyektlar	cho'l, daryo	vatan manzarasi
4	Milliy kiyim-kechak	ro'mol	mahalliy urf-odatlar
5	An'anaviy taomlar	non, o'tin, olov	turmush tarzi

Yuqoridagi jadvalda Salim Ashurning ayrim she'rlaridan keltirilgan lingvomadaniy birliklar tahlil qilinib, ular vositasida qaysi voqeliklar badiiy talqin etilayotganligi ko'rsatilgan. Bu shoirning badiiy mahorati haqida tasavvur beradi.

"Sensiz" turkumidagi ayrim she'rlarda ham Vatanga muhabbat va u bilan bog'liq xotiralar badiiy talqin etilgan. Jumladan, quyidagi parchada:

*Qamishlari shamollardek shovullar,
Shamollari olovlardek lovullar,
Saksovullar kirib kelgan ovullar...*

Bu yerda "qamish", "shamol", "olov", "saksovul" kabi tabiat va o'simliklar bilan bog'liq obrazlar orqali vatan tasviri gavdalantirilgan.

Shuningdek, ishqiy-lirik mavzudagi "Siz ertaga kelasiz" she'rida ham milliy urf-odatlarimizga xos bo'lgan "ro'mol chetini tishlash" kabi iboralar qo'llanilib, oilaviy qadriyatlarimizni namoyon etadi.

Shoirning boshqa she'rlarida ham turli lingvomadaniy birliklar yordamida voqelikni badiiy talqin qilish uchraydiki, ular alohida tadqiqotni taqozo qiladi [7].

Salim Ashur she'riyatidagi lingvomadaniy birliklar tahliliga qo'shimcha sifatida quyidagilarni keltirish mumkin:

Shoirning "Ona tilim" turkumidagi ayrim she'rlari ham o'ziga xos lisoniy-madaniy birliklarga boy. Jumladan, "Til" she'rida til va u bilan bog'liq tushunchalar vositasida Vatan timsoli yaratilgan:

Til — Vatan tuprog'ining hidi,

*Uning nafasi, ruhi, joni.
Tilsiz odamning yuragi ham
Vatansiz kishidek qoni qon.*

Bunday misollarni boshqa she'rlardan ham keltirish mumkin.

Shuningdek, Salim Ashur ijodida xalq og'zaki ijodi namunalaridan foydalanish ham uchraydi. Masalan, "Mashinalar karvoni" turkumidagi ayrim she'rlarda topishmoqlardan namunalar keltirilgan. Bu ham o'ziga xos lingvomadaniy birlik hisoblanadi.

Ayrim she'rlarda esa dialektizmlar qo'llanilib, muayyan hududga xos so'zlar orqali joy koloriti yaratilgan. Masalan, "qo'zi" (echki), "irg'ishlamoq" kabi so'zlar shevaga xos bo'lib, o'zbek tilining boyligini namoyon etadi.

Demak, Salim Ashur ijodi lingvomadaniy jihatdan juda boy bo'lib, undagi til birliklarini chuqur o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi [8,9].

Salim Ashur she'rlaridagi lingvomadaniy birliklar tahliliga yana qo'shimcha ravishda quyidagilarni aytish joiz:

Shoirning ayrim she'rlarida etnonimlar ham uchraydiki, ular ham o'ziga xos lingvomadaniy birliklardir. Masalan, "Farg'ona" she'rida farg'onaliklar timsolida butun o'zbek xalqiga mansubiyat hissi ifodalangan.

Ba'zi she'rlarda esa tarixiy shaxslar nomlari ham tilga olinib, o'tmish ajdodlarimizga munosabat bildirilgan. Jumladan, "Bobur Mirzo" she'rida ulug'siymoning vatanga bo'lgan cheksiz muhabbati tasvirlangan.

Shuningdek, Salim Ashur ijodida diniy-tasavvufiy istilohlar ham ko'p uchraydi. "Iymon", "kufir", "haqiqat" kabi tushunchalar vositasi ziddiyatli hayot manzaralari gavdalandirilgan.

Xullas, shoir she'rlaridagi lingvomadaniy birliklar tizimi juda keng bo'lib, alohida tadqiqotni talab etadi. Ular orqali o'zbekona ruh va qadriyatlarimiz ifodalangan.

Muhokama. Ushbu tadqiqotda Salim Ashur ijodidagi lingvomadaniy birliklarning badiiy vazifasi mufassal tahlil qilindi. Jumladan, shoirning "Yashil g'iyoh", "Atirgul", "Siz ertaga kelasiz" kabi turkumlaridan namunalar olinib, ulardagi lisoniy birliklar saralandi va voqelikni aks ettirish jarayonidagi roli ochib berildi.

Tahlillar natijasi shuni ko'rsatdiki, Salim Ashur she'rlaridagi lingvomadaniy birliklar vositasida, asosan, quyidagi yo'nalishlarda voqelik obrazlari yaratilgan:

1. Milliy kiyim-kechak va an'anaviy taomlar nomlari orqali mahalliy urf-odatlarimiz talqin etilgan;
2. Hududiy o'simlik va jo'g'rofiy ob'ektlar timsolida Vatan manzaralari gavdalandirilgan;
3. Oilaviy qarindoshlik atamalari vositasida oilaviy qadriyatlarimiz ifodalangan;
4. Tarixiy shaxslar obrazi orqali milliy qahramonlik va fidoyilk ruhi badiiy talqin etilgan.

Salim Ashur ijodida lingvomadaniy birliklar etakchi badiiy vosita sifatida namoyon bo'lib, ular orqali o'ziga xos milliy voqelik yaratishga erishilgan.

Salim Ashur she'rlaridagi lingvomadaniy birliklar tahliliga qo'shimcha ravishda quyidagilarni ta'kidlash lozim:

Shoirning ayrim she'rlarida badiiy topishmoqlar ham uchraydiki, ular ham o'ziga xos lingvomadaniy vositalardan biridir. Masalan, "Mashinalar karvoni" turkumidagi she'rlarda xalq og'zaki ijodidan keng foydalanilgan.

Salim Ashur ijodiy merosida aruz vaznida bitilgan she'rlar ham mavjud bo'lib, bu ham an'anaviy she'riyatimiz an'alariga sodiq qolganligidan dalolatdir.

She'rlardagi lirik qahramon nutqida goho dialektizmlar ham uchrab turadi. Bu esa muayyan hudud shevalarining o'ziga xosligini namoyon etadi.

Demak, Salim Ashur she'riyati til va madaniyatimizning turli qirralarini o'zida mujassam etgan badiiy hodisa sifatida e'tirof etilishi lozim.

Xulosa. Salim Ashur she'rlaridagi lingvomadaniy birliklar yordamida milliy madaniyatimizga xos urf-odatlar, maishiy hayot, tabiat manzaralari va turli qadriyatlarimiz obrazlari yaratilgan. Ular shoirning badiiy mahorati bilan uyg'unlashib, voqelikni o'ziga xos tarzda talqin etish imkoniyatini beradi. Shu ma'noda, Salim Ashur ijodidagi lingvomadaniy birliklar alohida o'rganishni talab etuvchi soha bo'lib hisoblanadi.

Shoir ijodidagi lingvomadaniy birliklar o'zbek tili va madaniyatining boyligidan dalolat beradi hamda milliy qadriyatlarimizni aks ettirishning samarali vositasi ekanligini ko'rsatadi. Ular vositasida o'zbek xalqining ruhiyati, turmush tarzi va dunyoqarashi namoyon bo'ladi.

Shunday qilib, Salim Ashur ijodi orqali O'zbekona ma'naviyat va madaniyat namunalari ifodalanib, ayni paytda ular kelajak avlodlarga ham yetkazib berilmoqda. Bu esa ushbu she'riyatning lingvomadaniy ahamiyatini yanada oshiradi.

Adabiyotlar/Literatura/ References:

1. Ismoilov H. Salim Ashur ijodiy mahorati. - Toshkent: G'afur G'ulom nashriyoti, 2019.
2. Ergashev X. O'zbek she'riyatida milliy qadriyatlar talqini. - Toshkent: Zar qalam, 2021.
3. So'z sehri. O'zbek tilining lisoniy-badiiy salohiyati. - Toshkent: O'qituvchi, 2020.
4. Qurbonova N. Salim Ashur poeziyasida badiiy san'atlar tizimi. – Toshkent: filologiya masalalari, 2021, No6. 27-31 b.
5. Mahmudov N. O'zbek tilining izohli lug'ati. – Toshkent: O'zME, 2019.
6. Rahmonov U. XX asr o'zbek she'riyatida ma'no va tasvir. – Toshkent: Fan, 2017.
7. Abdullaev B. She'riyat va Nasr tilshunosligi. - Toshkent: Akademnashr, 2020.
8. Qosimov O. Badiiy matn va madaniyatlararo kommunikasiya. - Toshkent: yangi asr avlodi, 2018.
9. To'ychiev B. O'zbek tilida badiiylik masalalari. - Toshkent: mumtoz so'z, 2022.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 3 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).